ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಆಟದ ಮೂಲಕ ಭಾಷೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ

ವೈಷ್ಣವಿ ವಿ.

ಒಂದು ವರ್ಷದ ಸೋದರ ಸಂಬಂಧಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ, ಬಟ್ಟೆ ತೊಳೆಯುವ ಅಥವಾ ಪಾತ್ರೆ ತೊಳೆಯುವ ಸಮಯವನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಿದರೆ ಐದು ವರ್ಷದ ಮೋನಾ ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನ ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ಆಡುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮೋನಾಳು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನು ಆಡುವುದಿರಲಿ ಅಥವಾ ಗೆಳೆಯರ ಜೊತೆಗೆ ಆಡುವುದಿರಲಿ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಅದು ಒಂದು ತರದ ಆಟವೆಂದೇ ಸುಲಭವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಸಲು ನಾಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಹಗ್ಗದಾಟದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೋನಾ ತನ್ನ ಸಹಪಾಠಿಗಳೊಂದಿಗೆ ವಾದಿಸುವಾಗ ಹಾಗೂ ಸಂಧಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಅವಳ ಮಾತುಗಳು ನೀರಿನ ಹಾಗೆ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದುವು.

ಮೋನಾ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಲೋಕವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು, ತನ್ನ ತನ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡೇ, ಬೇರೊಂದಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಂದು ಹಳೆಯ ದೈತ್ಯ ಮರದಿಂದ ಕೋಪಿಷ್ಟ ಹಣ್ಣಿನ ವ್ಯಾಪಾರಿವರೆಗೆ ಮತ್ತು ನೀರಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿರುವ ಸೋಮಾರಿದೂಬಿ ವರೆಗೆ (ಭಿಲ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಣ ಎಂಬರ್ಥ)– ಹೀಗೆ ಅವಳ ಲೋಕ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಆಕೆ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಿಗಳ ಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ದೇಹ ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಆಕೆ ಭಾವಿಸಿದ ಕಡೆಗೆ ಧಾವಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಿಂತ, ಹಿರಿಯರ ಅಥವಾ ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಕಣ್ಣೋಟದ ಒಳಗೆ ಇರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಚಲನೆ. ಇದೆಲ್ಲದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಕೆಯದ್ದೇ ಆಟದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಹಾಜರಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ಕಲಿಕೆ ಎನ್ನುವುದು ಗೊಂದಲದಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟತೆವರೆಗೆ ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶ ಇರಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅದು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿಮೋಚನೆಯ ಒಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿರಬೇಕು. ಆಟದ ಹೊರತಾಗಿ ಕಲಿಕಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಇಂತಹ ಸೌಲಭ್ಯ ನೀಡುವ ಮಾಧ್ಯಮ ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಇದೆಯೇ ಎನ್ನುವುದು ಚರ್ಚೆಗೆ ಆಸ್ಪದವಾಗುವ ವಿಚಾರವಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪದೇ ಪದೇ ಬಳಸುವ ಪ್ರಮುಖ ಪದಗಳೆಲ್ಲವೂ–ಚಟುವಟಿಕೆ ಆಧಾರಿತ ಕಲಿಕೆ, ರಂಜನೀಯ / ಕ್ರೀಡಾತ್ಮಕ ಕಲಿಕೆ– ತಮ್ಮ ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನದ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಆಟದ ಅಗತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತವೆ.

ಆಟದ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಜಗತ್ತಿನ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅದು ಅವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊರತರುವುದರಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಆಲೋಚನೆಗೆ ನಾವು ಪದೇ ಪದೇ ಮುಖಾಮುಖಿ ಆಗುತ್ತಾ ಇರುತ್ತೇವೆ. ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೌಶಲ್ಯಗಳೂ ಆಟದ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಂಡವುಗಳೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆಟದ ಮೂಲಕ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಪಡೆಯುವ ಹಲವಾರು ಕೌಶಲ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಭಾಷಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಮತ್ತು ನಟಿಸುವ ಆಟಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ ಎನ್ನುವುದರ ಕುರಿತು ನನ್ನ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಇದರ ಕುರಿತ ನನ್ನ ಪರಿಮಿತವಾದ ಗ್ರಹಿಕೆ ವಿಕಾಸಗೊಂಡದ್ದು 2020ರ ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ನಂತರದ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯ ಆಧಾರಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆಗೆ ನನ್ನ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾದಾಗಲೇ. ಇದು ಶಾಲೆಗಳು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಾರಣ ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಪುನರಾರಂಭಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ ಸರ್ಕಾರವು ಗ್ರಾಮ / ಸಮುದಾಯಗಳ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೊಂದನ್ನು ಶುರುಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿದ್ದಿತು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬರಲು ಅನುಕೂಲವಾದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಶಹಬಾಸಪುರ (ಇಲ್ಲಿ ಭಿಲ್ ಎಂಬ ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರು ಬಹು ಸಂಖ್ಯಾತರು) ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಗುಂಪುಗಳ ಮೂಲಕ ನಡೆಸಲಾಯಿತು.

ಮಕ್ಕಳ ನೇತೃತ್ವದ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಆಟ ಎನ್ನುವುದು ತನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ಮೌಲ್ಯಯುತವಾದದ್ದು ಎಂದು ನಮಗೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಜೀನ್ ಪಿಯಜೆ ಮತ್ತು ಲೆವ್ ವೈಗೋಟ್‌ಸ್ಕಿ (Jean Piaget and Lev Vygotsky) ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮತ್ತು ಆರಂಭಿಕ ಬಾಲ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಂಶೋಧಕರುಇವರೆಲ್ಲ ಈ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಆಟವು ಮಕ್ಕಳ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೊಡುಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸುದೀರ್ಘ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಹೇಗೆ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಆಟವು ಹಿರಿಯರೊಬ್ಬರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿತ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಆಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳ ಅವಲೋಕನದ ಮೂಲಕ ದಕ್ಕಿದ ಕಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ನಾನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮೋನಾಳ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಲೋಕ

ಮೋನಾ ಎಂಬ ಹುಡುಗಿ 'ಹಕ್ಕಿ'ಯಾಗಿ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನು ಆಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಗ ನಾನು ಅವಳ ಹತ್ತಿರ ನಡೆದು ಹೋದ ದಿನ ನನ್ನ ಅತ್ಯಂತ ಆಪ್ತವಾದ ನೆನಪಿನ ದಿನ. ಕೈಗಳನ್ನು ಅಗಲವಾಗಿ ಹರಡಿಕೊಂಡು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ತೇಲಾಡುವಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಏನೋ ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಹೊಡೆಯಿತು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಒಂದು ಸಲ ಅವಳು ತನ್ನ ನೆತ್ತಿ ಮೇಲೆ ಮುಷ್ಟಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಳು. ನಮ್ಮ ಪುಟ್ಟ ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಳು. ನೆಲದಲ್ಲಿ ನಾಲಗೆ ಹೊರ ಹಾಕಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಇದು ಆಕೆಯ ಅಭಿನಯಕ್ಕೆ ನಾಟಕೀಯ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಸೇರಿಕೊಂಡ ಸಂದರ್ಭ. ಈಗ ಯಾವುದಾದರೂ ಸಹೃದಯೀ ಪ್ರಾಣಿ ಬರಬಹುದು, ಬಂದು ನಮ್ಮ ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬಹುದು ಎಂದು ನಾನು ಮೊದಲೇ ಊಹಿಸಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಕಂಡ ದೃಶ್ಯ ನನ್ನನ್ನು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತಳನ್ನಾಗಿಸಿತು.

ಇತರ ಮಕ್ಕಳೂ ಮೋನಾಳ ಅಭಿನಯದ ಜತೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳ-ತೊಡಗಿದರು. ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು (ಮೋನಾಳನ್ನು) ಎತ್ತಿಕೊಂಡರು. ಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಅವಳ ಸುತ್ತ ನಗುತ್ತಾ ಸಂಭ್ರಮಗೊಂಡರು. ಅವಳ ಅಣ್ಣ ಬಾದಲ್‌ನು ಹಕ್ಕಿಯ ಗರಿಗಳನ್ನು ಕೀಳುತ್ತಿರುವಂತೆ ನಟಿಸಿದ. ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಅವಳನ್ನು ನೂಲಿನ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ತಾವು ಆಕೆಯನ್ನು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟಕ್ಕೆ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದರು. ಮೋನಾಳಿಗೆ ನಗು ತಡೆಯಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ನಕ್ಕಳು. ಹೀಗೆ ಅವಳ ನಟನೆಯ ಆಟ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ನಂತರ ಅವಳು ಮತ್ತು ಹಳ್ಳಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲಾ ಸೇರಿ, ಭಿಲ್ ಪಂಗಡದ ಹುಡುಗರು ಹಕ್ಕಿಗಳು ಮತ್ತು ಮೊಲಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಬೇಟೆಯಾಡಿ ತಮ್ಮ ಬಗಲ ಜೋಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಂಸಕ್ಕಾಗಿ ಒಯ್ಯುತ್ತಾರೆ ಎಂದೂ, ಇದೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಎಂದೂ ವಿವರಿಸಿದರು. ಈ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆ ಈಗಲೂ ಈ ಬಿಲ್ಲಾರ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಮಕ್ಕಳು ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಶರೀರ ಮತ್ತು ಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ದೈನಂದಿನ ಬದುಕಿನ ಕತೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಮರುನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಈ ಉದಾಹರಣೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಅವರೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಹೆಣೆದ ಈ ಕತೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಹತ್ವವೊಂದನ್ನು ಮೌನವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇದರ ಹೊರತಾಗಿ ಇದು ಕೇವಲ ಅವರ ವಾಸ್ತವದ ಅನುಕರಣೆ ಆಗಿರದೆ, ಅದರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೂ ಆಗಿತ್ತು; ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ್ದು ಅವರ ಬದುಕಿನ ಭಾಗವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಕಲ್ಪನೆಯ ಮಸಾಲೆ ಹಾಕಿದ್ದರು.

ಮೋನಾ ಮತ್ತು ಅವಳ ಸ್ನೇಹಿತರು ಆಟದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಅವರದ್ದೇ ಆದ ಕಲ್ಪನಾ ಲೋಕ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆಯು ಹೇಗೆ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾ ಮುಕ್ತ ಮತ್ತು ನಿರಂತರ ಮಾತುಗಾರಿಕೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾನು ಗಮನಿಸಿದೆ. ಇದು ನನ್ನನ್ನು ಯೋಚನೆಗೆ ಹಚ್ಚಿತು. ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಆತಂಕರಹಿತವಾಗಿಸಲು ಮತ್ತು ರಂಜನೀಯವಾಗಿಸಲು ಇಂತಹ ನಾಟಕದ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ವಿಧಾನಗಳ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಲು ಇದು ನನಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸ್ಫೂರ್ತಿ ನೀಡಿತು.

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿತ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ

ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿತ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪದ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಕಾಲ್ಪನಿಕ / ನಾಟಕೀಯ ಆಟಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಅರ್ಥವತ್ತಾದ ಭಾಷಾ ಅನುಭವಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಇದರ ಉದ್ದೇಶ. ಇದನ್ನು ಅಂಗನವಾಡಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮತ್ತು 1ರಿಂದ 3ನೇ ತರಗತಿವರೆಗಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಗುಂಪು ರಚಿಸಿ ಪ್ರಯೋಗ-ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಅಂದರೆ ಶಾಲೆಯ ಅನುಭವವೇ ಇಲ್ಲದ ಅಥವಾ ಕಡಿಮೆ ಅನುಭವ ಇರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪದ ಮೊದಲ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಮೂಲಕ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಯಿತು. ತಮಗೆ ಇಷ್ಟವಿರುವ ಹಾಗೆ ಆ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವಂತೆ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಅವರಿಗೆ ಪರಿಚಿತವಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ಸಾಂದರ್ಭಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿರುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನೇ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ – ಮಳೆಗಾಲ, ಕಾಡು, ಸಂತೆ, ಜಾತ್ರೆ/ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಸಂಜೆಯ ಹೊತ್ತು ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಮಳೆಗಾಲದ ಸಂದರ್ಭ ನೀಡಿದಾಗ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಗುವೂ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತಾ ಒಂದು ಸನ್ನಿವೇಶದಿಂದ ಅನೇಕ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊರತರುವುದನ್ನು ನೋಡುವುದೇ ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕ ವಿಷಯ. ಕೆಲವರು ಓಡಿ ಮೇಲ್ಛಾವಣಿಯ ಕೆಳಗೆ ನಿಂತು ಮಳೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆಯುವವರಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಕೋಲನ್ನೇ ಕೊಡೆಯಂತೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಕೈಗಳನ್ನು ಚಾಚಿ ಮಳೆಯನ್ನೇ ತಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ನಟನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕಟ್ಟಿನಿಂತ ಕೆಸರು ನೀರನ್ನು ಹೊರಹಾಕುವಂತೆ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಪಾಡಿಗೆ ಆಟವಾಡುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ಮೂಕವಾಗಿ ನಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇತರರು ಧ್ವನಿ ಮತ್ತು ಸಂಭಾಷಣೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಆಟದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 15 ನಿಮಿಷ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ನಂತರ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಅಭಿನಯವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲು ಒಟ್ಟಾಗುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಸ್ವ ವಿಮರ್ಶೆ ರೂಢಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಪ್ರಯತ್ನ ಶುರುಮಾಡಿದೆವು. ಅದು ಒಂದೆರಡು ಸಾಲುಗಳ ಅವಲೋಕನವೇ ಇರಬಹುದು.

ಒಂದು ವಾರದ ಬಳಿಕ ಅವರು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಈ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡರು. ಮೊದಲಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಶುರುಮಾಡಿದರು. ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಟ್ಟರೆ ಮಕ್ಕಳು ಮುಕ್ತ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ, ಶಬ್ದಕೋಶಕ್ಕೆ ಒತ್ತುಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ನಿರೂಪಣೆಗೆ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಸಾಹ ತಂದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಅಭಿನಯವನ್ನು ಮರು ನಿರೂಪಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಈ ಮುಂದಿನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ; ಇದು ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಕಾಲಿಕ ವಿಚಾರ ಎಂದೇ ತೋರುತ್ತದೆ:

ಕೂಜನದ / ಶಬ್ದಗಳ ಅನುಕರಣೆಯ ಬಳಕೆ (ಅಣಕುಪದ)

ಶಬ್ದಗಳ ಕುರಿತು ಮಕ್ಕಳು ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಮತ್ತು ತಮಗೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ ಶಬ್ದಗಳ ಬಗೆಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗುಡುಗು ಮತ್ತು ಮಳೆ ಮತ್ತು ಎಲೆಗಳ ಚರಪರ ಶಬ್ದಗಳು ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ.

ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಸಾಧಾರಣ ಮಳೆಯ ಶಬ್ದದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮಹಡಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವ ಮಳೆಯ ಶಬ್ದದವರೆಗೆ ಹೇಗೆ ಭಿನ್ನ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದೆವು. ಸಿಟ್ಟಾದ ನಾಯಿಯು ಗಾಯಗೊಂಡ ನಾಯಿಗಿಂತ ಹೇಗೆ ಭಿನ್ನಧ್ವನಿ ಹೊರಡಿಸುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿದೆವು.

ಬೇರೆಯವರ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಅರಿಯುವುದು

ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಆಡುವಾಗ, ಇತರ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಅಥವಾ ವಸ್ತುಗಳ ಪಾತ್ರಗಳ ಗುಣ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮಿಂಚಿನ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ನಟಿಸಿದ ಮಗು ತನ್ನ ಸುತ್ತ

ಇರುವವರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಹೊಡೆಯುವಂತೆ ಬೆದರಿಸುತ್ತದೆ – ಇವೆಲ್ಲ ಮಿಂಚಿನ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಮತ್ತು ನೈಜರೂಪಕವಾಗಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಹೇಗೆ ಅನುಭವಿಸುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬಹುದು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಭಿನಯವನ್ನು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವುದು

ಅಭಿನಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮಕ್ಕಳು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಕತೆಗಳಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಳೆಗಾಲದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮನೆಯೊಳಗಿನಿಂದ ಮಳೆಯ ನೀರನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕುವಂತೆ ಅಭಿನಯ ತೋರಿದ ಹುಡುಗಿಯು ತನ್ನ ನಟನೆಯ ನೈಜ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅನುಭವ ಹಂಚಿಕೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದಳು.

ನಿರೂಪಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಸಂಕೀರ್ಣ ಭಾಷಾ ಬಳಕೆ (ಭೂತಕಾಲ, ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವುದು), ಸಾಹಿತ್ಯಕ ತಂತ್ರಗಳ ಅರ್ಥೈಸುವಿಕೆ (ಸ್ವಗತ, ರೂಪಕ, ಸಾದೃಶ್ಯ), ಸಾಂಕೇತಿಕ ಪ್ರತಿನಿಧೀಕರಣ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ ವ್ಯಕ್ತೀಯ ಸಂವಹನ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಮತ್ತು ಭಾಷಿಕ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಈ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಆಟ ಅಡಿಗಲ್ಲಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಈ ಒಳನೋಟಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ಸಾರಾಂಶ

ಈ ಬಗೆಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿತ ರೂಪದ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಆಟವನ್ನು ನಂತರ ಇತರ ಗುಂಪು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಒಂದು ಗುಂಪು ದೃಶ್ಯಾಭಿನಯ ಮಾಡುವಾಗ ಇನ್ನೊಂದು ಗುಂಪು ಅದನ್ನು ಕೇವಲ ಅವಲೋಕಿಸಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕಥೆಗಳನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸಿದಾಗ ಹೆಚ್ಚು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೊಸ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲಾಯಿತು. ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು, ನಿರೂಪಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಹೊಸದಾಗಿ ಕಲಿತ ಶಬ್ದಸಂಪತ್ತು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಮರುಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದಾದ ಚಾರ್ಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಚಾರ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ಚಾರ್ಟ್‌ಗಳಲ್ಲಿನ ಬರವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸ – ಬಹುದಾದವುಗಳಾಗಿದ್ದು, ಅವು ವೈಯಕ್ತಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರಿ. (2 ಮತ್ತು 3ನೇ ತರಗತಿಯ) ಮಕ್ಕಳು ಇದನ್ನು ಬಹಳ ಬೇಗ ಭೇದಿಸಲು ಸಮರ್ಥರಾದರು.

ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮದೇ ಲೋಕದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು ಎಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಲೋಕದೃಷ್ಟಿಗೆ ಧ್ವನಿಯಾಗುವ ಮಾರ್ಗ ಮತ್ತು ಅವಕಾಶ ಅವರಿಗೆ ಇದೆ ಎನ್ನುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಆಟವು ಅವರಿಗೆ ನೆರವಾಗಬಲ್ಲ ಸೂಕ್ತ ಉಪಕರಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅದು ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಮಸೂರವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

* ಗೌಪ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೊನೆಯ ಟಿಪ್ಪಣಿ:
ನಾನು ನಟಿಸುವ ಆಟವನ್ನು ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಆಟ ಅಥವಾ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಆಟ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ನಟನೆಯ ಆಟವು ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಮಗು ವಾಸ್ತವತೆಯನ್ನು ನಂಬುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಜನರ, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅಭಿನಯಿಸುವುದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ತಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆಯ ವಾಸ್ತವತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅದರ ಸುತ್ತಲಿನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಕೇತಗಳನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ

i Pretend play, also known as imaginative play or symbolic play, starts in early childhood and involves the child creating make-believe realities and enacting different people, animals, or places. Objects around them are used as symbols to represent their imagined realities.

ವೈಷ್ಣವಿ ವಿ. ಅವರು ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಅಜೀಂ ಪ್ರೇಮ್‌ಜಿ ಫೌಂಡೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ (ಇಂಗ್ಲಿಷ್) ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಅಜೀಂ ಪ್ರೇಮ್‌ಜಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವೀಧರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಕ್ಕಳ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಭಾಷಾ ಬೋಧನಾ ವಿಧಾನ, ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ– ಇವು ಅವರ ಆಸಕ್ತಿಯ ವಿಷಯಗಳಾಗಿವೆ.

ಇವರನ್ನು vaishnavi.v@azimpremjifoundation.org ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು.

ಅನುವಾದ: **ಬಾಲಕೃಷ್ಣ ಹೊಸಂಗಡಿ** । ಪರಿಶೀಲನೆ: **ಲತಾ ಕೆ.ಸಿ.**